

PROGETTO CO-FINANZIATO DALL'UNIONE EUROPEA

REGIONE DEL VENETO

MINISTERO del LAVORO
e delle POLITICHE SOCIALI

MINISTERO
DELL'INTERNO

FONDO ASILO, MIGRAZIONE E INTEGRAZIONE (FAMI) 2014-2020

ASIS – Accompagnamento scolastico all'integrazione sociale
PROG. 1278 – FAMI 2014-2020 – OS 2 – ON 2 – lett. c)

КАКО ФУНКЦИОНИРА ОБРАЗОВНИОТ СИСТЕМ ВО ВЕНЕТО

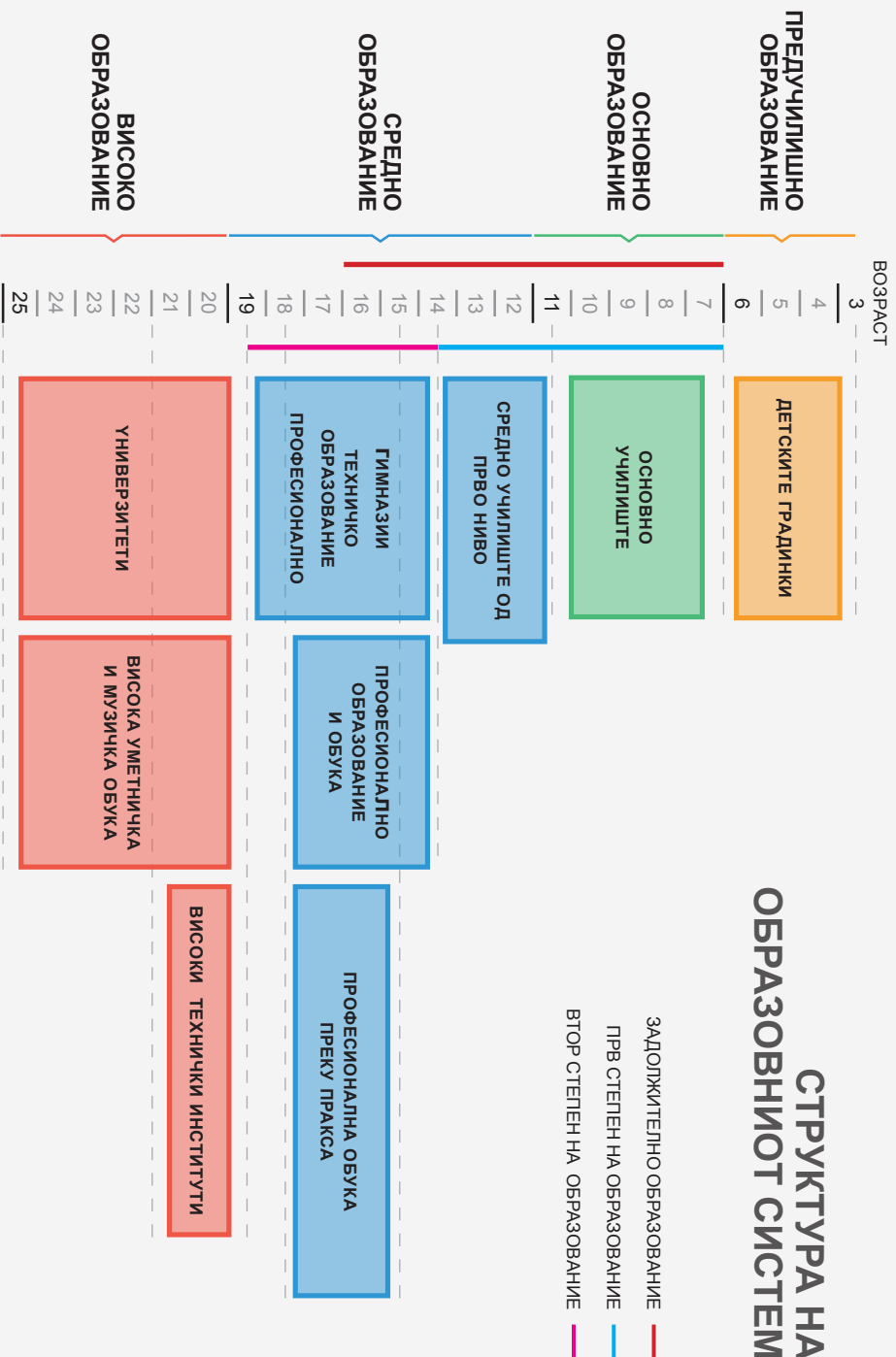

VENETO LAVORO

КАКО ФУНКЦИОНИРА ОБРАЗОВНИОТ СИСТЕМ ВО ВЕНЕТО

■ СТРУКТУРА НА ОБРАЗОВНИОТ СИСТЕМ

Италијанскиот образовен систем е структуриран во следниве четири циклуси на студии: основно училиште со времетраење од 5 години, по кое следи средно училиште од прво ниво со времетраење од 3 години, по кое ученикот може да го продолжи образованието во средно училиште од второ ниво со времетраење од 5 години во средно училиште или во технички / професионални институти. Како алтернатива за средното училиште од второ ниво, учениците може да се одлучат за професионално образование и обука во времетраење од 3/4 години или за пракса. Учениците кои ќе го завршат средното образование со полагање на завршниот државен испит, имаат право на запишување во високо образование (Универзитети, АФАМ и ИТС).

ЗАДОЛЖИТЕЛНО ОБРАЗОВАНИЕ

Во Италија **задолжителното образование** има вкупно времетраење од **десет години**, од 6 до 16 годишна возраст, и ги опфаќа осум-те години од првиот циклус на образование (пет години од основно образование и три години средно образование од прво ниво) и првите две години од второто ниво¹. По завршувањето на првото ниво на образование, во следните две години во кои е задолжително образованието (од 14 до 16 години) може да се посетува средно училиште, државно средно училиште од второ ниво (гимназии, технички институти и професионални институти) или стручни регионални училишта. **Ова важи за сите странски ученици, редовно или вонредно запишани, со или без дозвола за престој.**

На ова се додава и **правото / обврската за образование и обука во времетраење од најмалку 12 години** или, до стекнувањето на **тригодишна професионална квалификација, до 18 годишна возраст**². Младите од 15-години може да ја завршат последната година на задолжително образование, со „договор за пракса“, односно да го завршат образованието/обуката на работното место, како алтернатива која ја овозможува училишниот систем .

Задолжителното образование може да се оствари во државните и приватните училишта (Закон бр. 62 од 2000 година.), кои се дел од јавниот образовен систем, но исто така образованието може да се остварува – со почитување на одредени услови - во други образовни установи (Закон бр 27 на. 2006) или во домашни услови.

Со завршувањето на период на задолжително образование (обично на крајот на втората година од средно образование, втор степен), ако студентот не го продолжи своето образование , му се издава Сертификат со која се потврдува завршувањето на средно образование и стекнатите квалификации од истото.

Со цел да се обезбеди еднаква обука во сите образовни сфери, дефинирани се предмети „клучните квалификации за државјанство“ кои сите студенти треба да ги имаат стекнато по завршувањето на задолжителното образование, а ваквите квалификации се поделени во четири културни оски: јазици, математика, наука и технологија и социјална историја.

1. Уставот, во член 34, наведува дека образованието е задолжително “најмалку осум години”, односно до 14 годишна возраст. Задолжителното образование продолжено до 16 години е воведено со Закон бр. 296 од 27 декември 2006 година, т.н. “Финансиски закон 2007 “.

2. Како што е предвидено со Законот бр. 53 од 28 март 2003 година, т.н. “Морати закон”, кој суштински ја трансформира целокупната рамка на материјата.

Одговорен орган за управување со образовниот систем на централно ниво е **Министерството за образование, образовни институции и истражување (Миур)**, со седиште во Рим. На децентрализирано ниво, Министерството за образование работи преку **регионалните канцеларии (УСР)** – кои пак, се поделени на провинциско ниво и нивното работење е усогласено со општите стандарди во образованието и основните нивоа на услуги, со имплементација на образовните прописи, со нивоата за ефективност на обуката и со почитувањето на утврдените стандарди.

■ ПРЕДУЧИЛИШНО ОБРАЗОВАНИЕ

Во периодот од **0-3 годишна возраст**, образованието се остварува во **јасли**, кои не се дел од образовниот систем, а со тоа и не спаѓаат под надлежност на Министерството за образование, образовни институции и истражување (Миур): Во овој случај, дејноста е управувана од страна на општините, во согласност со општите прописи утврдени на регионално ниво. Регионот Венето, признавајќи ја општествена важност на ваквите институции, финансиски ги поддржува образовните услуги за раното детство преку финансирање обезбедено со Регионалниот закон бр. 32 од 1990 година.

Во периодот од **3-6 годишна возраст**, образованието се одвива во **детските градинки**, со времетраење од три години, и тие се вклучени во системот за образование и обука, иако не се задолжителни. Во регионот Венето, приватните градинки се признаени и финансирани според Регионалниот закон бр. 23 од 1980 година.

Работното време на градинката, дефинирано на неделна основа, е поделено во вкупно 35 недели од годината, **се утврдува на 40 часови неделно**, со можност за продолжување до **50 часови**. Сепак, семејствата имаат можност да побараат **скратено време** за престој на нивното дете, само во утринскиот период, вкупно **25 часови неделно**.

■ ПРВ СТЕПЕН НА ОБРАЗОВАНИЕ

Првиот степен на образование, со вкупно времетраење од 8 години, е задолжителен и е поделен во два сегмента:

- **Основно училиште** (возраст: 6 до 11 години), кое предвидува времетраење од 5 години;
- **Средно училиште од прво ниво** (возраст: 11 до 14 години), кое предвидува времетраење од 3 години.

ОСНОВНО УЧИЛИШТЕ

Основното образование е задолжително, има времетраење **од 5 години** (од 6 до 11 години) и се остварува во државните и во приватните училишта, кои се законски признаени.

Во нив можат да се запишат децата кои ќе наполнат шест години до 31 декември во годината во која се запишуваат, а на предвремен упис, имаат право децата кои ќе наполнат 6 години до 30 април следната година.

Уписот може да се направи во училиштето на територијата на припадноста на ученикот или во друго училиште. Организацијата на наставата односно часовите, на неделно ниво, ги дава следните опции:

- **24 часови неделно;**
- **27 часови неделно;**
- **до 30 часови неделно**, вклучувајќи ги и изборните дополнителни активности како дополнување на 27-часовниот неделен распоред (до три часови повеќе, неделно);
- **40 часови неделно**, вклучувајќи и оброците, што одговара на моделот на “целодневна настава”.

Наставата е поделена во најмалку пет дена неделно, од понеделник до петок, но многу училишта, ја вклучуваат и саботата во распоредот на часови.

Предметите кои се изучуваат во пет-годишното основно училиште се: италијански, англиски, историја, географија, математика, наука, технологија и информатичка технологија, музика, уметност и сликарство, физичко образование, технологија. На овие предмети се додава и предметот “Државјанство и Устав” и доколку постои, предметот католичката религија.

Наставниците во основно училиште се “генералисти”, што значи дека тие можат да ги предаваат сите предмети. Бројот на наставници по одделение варира во зависност од тоа како е организиран распоредот на часови: За паралелките со 24, 27 или 30 неделни часови обично е предвидено присуство на само еден наставник, евентуално придружуван од други доценти за наставата по англиски јазик и католичка религија; За паралелките со 40 часови неделно, се предвидени двајца наставници, на смени, не истовремено.

Оценувањето за стекнатото знаење и поведење на учениците се спроведува во текот на учебната година како и на крајот, и се врши од страна на наставниците на одделението со давање на нумерички оценки (од 0 до 10). Оценките 6-10 се прелазни оценки.

ОСНОВНО УЧИЛИШТЕ

Второто ниво на основно образование има вкупно има **времметраење од 3 години** (од 11 до 14 годишна возраст) и се остварува во државните и во приватните училишта.

Лекциите се поделени во најмалку пет дена неделно, од понеделник до петок, но често, училиштата, ја вклучуваат и саботата во распоредот на часови.

Минималниот годишен распоред е 990 работни часови, што одговара на 30 часови неделно, а можни се следните модели:

- „редовна настава“, која вклучува **30 часови неделно** (29 часови плус еден час неделно за продлабочување на книжевните активности), што одговара на 990 часови годишно;
- “продолжена настава”, која вклучува **36 часови неделно**, или, 40 **часови**, вклучувајќи ги и часовите наменети за оброци.

Предметите предвидени за тригодишно второ ниво на основно образование се: италијански, англиски и втор јазик, историја, географија, математика, наука, музика, уметност и сликарство, физичко образование, технологија. На овие предмети се додава и предметот “Државјанство и Устав” и евентуално ако има, католичката религија.

Во второ ниво на основно образование, учениците ја поминуваат годината година ако добијат оценка од 6 до 10 за секој предмет и за поведението.

На крајот од првиот циклус на студии (на крајот на третата година од средното училиште од прво ниво), студентите полагаат **државен испит**, кој, ако биде положен со вкупна оценка повисока од 6/10, добиваат соодветната **Диплома**. Ова претставува квалификација за продолжување на следното ниво на образование (високо средно образование).

Студентите **странци**, кои имаат наполнето 16 години, во случај ако:

- Имаат Диплома за завршено второ ниво на основно образование или Диплома за завршено образование еднакво на тоа, можат да се запишат директно во средно училиште;
- немаат Диплома, но имаат посетувано настава во период од најмалку 8 години во државата од каде потекнуваат или во друга држава, можат да се запишат во училиште со поднесување на документи, преведени на италијански јазик;
- немаат Диплома и немаат посетувано настава во период од најмалку 8 години во нивната земја на потекло или во друга земја, сепак можат да се запишат во Провинциските центри за образование на возрасни (CPIA види подолу) и по добивањето на Диплома за завршено образование, да се запишат во средно образование.

II ВТОР СТЕПЕН НА ОБРАЗОВАНИЕ

По завршувањето на првиот степен на образование и полагање на релевантниот државен испит, учениците мора да се запишат во **вториот степен од системот за образование и обука**.

Всушност, образовната обврска е до 16-годишна возраст, која ги опфаќа и првите две години од вториот степен на образование, која е поделена на следниов начин:

- **Високо Средно Образование (или Од Второ Ниво), кое вклучува:**
  - _ Гимназии,
  - _ Техничко образование,
  - _ Професионално образование;
- **Професионално Образование И Обука (Иееп), која вклучува:**
  - _ Тригодишни и четиригодишни курсеви за обука, кои се во компетенција на Регионот,
  - _ пракса.

ВИСОКО СРЕДНО ОБРАЗОВАНИЕ

Високото средно образование, како во **гимназиите**, така и во **техничките институти** и **професионални институти**, трае вкупно **пет години** и обично е наменето за **ученици на возраст меѓу 14 и 19 години**.

Средните училишта се поделени на **6 вида на институти**: уметнички, класични, јазични, музички, за кореографија, научни и институти за хуманистички науки. По две години општа настава, уметничкото средно училиште ги нуди следните насоки: фигуративни уметности, архитектура и животна средина, дизајн, аудиовизуелни и мултимедијални услуги, графика, сценографија. Научните средни училишта, покрај обичните курсеви, нудат опција за применетите науки (во струка), додека во средното училиште на хуманистички науки може да се изучува и економско- општествена насока.

Технички институти нудат настава во економскиот и техничкиот сектор; организирани, соодветно, во 2 и 9 насоки, и тоа:

ТЕХНИЧКИ ИНСТИТУТИ

ЕКОНОМИЈА		
Администрација, финансии и маркетинг Туризам	Туризам	
ТЕХНОЛОГИЈА		
Механика, мехатроника, енергија	Транспорт и логистика	Електроника и електротехника
Информатичка технологија и телекомуникации	Графика и комуникација	Хемија, материјали и биотехнологија
Мода	Земјоделство, прехранбена и агро-индустрија	Градежништво, животна средина и територија

Професионалните институти, нудат насоки за студирање во терцијалниот сектор – услуги-, особено во индустријата и занаетството, организирани во 4 и 2 насоки:

ПРОФЕСИОНАЛНИ ИНСТИТУТИ

УСЛУГИ	
Услуги за земјоделство и рурален развој	Социјални и здравствени услуги
Услуги за храна и вино во хотелиерството	Комерцијални услуги
ИНДУСТРИЈА И ЗАНАЕТСТВО	
Индустриско и занаетско производство	Одржување и техничка поддршка

Во однос на оценувањето, во гимназиите, техничките институти и стручните училишта, за учениците да бидат примени во наредната година потребно е да се добијат оценка еднаква или повисока од 6/10 за секој предмет и поведење.

Ако оценката за еден или повеќе предмети е пониска од 6/10, а пропустот во знаењето не е сериозен, ученикот треба да го преполога предметот, во период до почетокот на следната учебна година. Ако оценките од ова полагање се прелазни, тогаш ученикот ќе биде примен во следната учебна година. Во спротивно, мора да ја повторува претходната учебна година.

На крајот на во второто ниво на средно образование, гимназии, технички или стручни училишта- студентот полага **државен испит**, кој вклучува три писмени и еден устен тест. **Оценката** добиена на испитот како целина е **изразена во броеви** и минимален резултат за положување на испитот е 60/100. На оние кои го положиле завршниот испит им се доделува Диплома која ќе им овозможи упис на високо образование (Универзитет, АФАМ и ИТС).

ОБРАЗОВАНИЕ И РЕГИОНАЛНА ПРОФЕСИОНАЛНА ОБУКА (ИЕФП)

Ако некој сака да посетува пократок период на настава, која ќе му овозможи на поединецот веднаш да стекне занает, може да избере од курсевите за професионална обука овластени од регионот Венето³. Тие се курсеви што нудат три, четири или пет години стручно образование и обука (ИЕФП) кои се спроведени од агенциите за професионална обука акредитирани од регионот Венето или државните институции за средно образование.

За да имате право на упис на овие курсеви, морате да имате завршено прв степен на образование и, генерално, да сте на возраст под 15 години. Овие курсеви ви овозможуваат по полагањето на завршниот испит да стекнете квалификација (Стручно лице), во случај на тригодишни студии и Диплома (Техничар) за учениците со четиригодишни студии. Моментално предвидените курсеви, се однесуваат на 22 стручни лица за тригодишните курсеви и 21 професионалци за оние од четири години.

Целта на тригодишните и четиригодишните ИЕФП курсеви е да се квалификуваат млади луѓе на возраст од 14-17 години кои сакаат, по пократко посетување на училиштето, директно да влезат во светот на работата.

Во секој случај, младите луѓе со професионална стручна/ техничка Диплома, исто така, можат да се запишат во Високо образование откако ќе посетуваат посебен годишен курс. Тригодишната квалификација и четиригодишната Диплома, исто така, овозможуваат пристап до таканаречените курсеви за стручно оспособување од „втор степен“ или курсеви за пост-квалификација / постдипломски курсеви.

3. Регионалната стручна обука е еден од главните цели на неодамнешната реформа на образовниот систем на регионот Венето, имплементирана од Регионалниот закон бр. 8 од 2017.

ПРОФЕСИОНАЛНА ОБУКА ПРЕКУ ПРАКСА

Преку форма на „договор за пракса“ може да се добие професионална три годишна квалификација или Професионална Диплома: тоа значи дека студентот може да ја заврши својата обука директно на работното место, како алтернатива која ја овозможува училишниот систем.

Праксата е наменета за млади лица кои имаат наполнето 15 години, претежно на возраст помеѓу **15 и 18 години**. Во 2012 година регионот Венето потпиша договор за социјален дијалог, во кој се дефинирани профилите за обука и бројот на часови (440 часа годишно) за обуките внатре и надвор од компанијата. Според ваквиот договор, обука можат да посетуваат сите субјекти на возраст помеѓу 15 и 25 години; времетраењето на договорот е три години (плус евентуално една година за добивање на Диплома) и ги опфаќа сите приватни сектори.

ВИСОКО ОБРАЗОВАНИЕ

Системот на високото образование во Италија е организиран на следниов начин:

- образование во универзитетите;
- образование во рамките на Високата уметничка и музичка школа (Афам);
- високо техничко образование и обука во Техничките институти за високо образование (ИТС);

УНИВЕРЗИТЕТСКО ОБРАЗОВАНИЕ

Италијанскиот универзитетски систем се состои од вкупно 97 универзитетски институции, од кои:

- 167 државни универзитети,
- 19 законски признати недржавни универзитети,
- 11 законски признати недржавни универзитети за телематика.

Исто така, постојат два други видови на институции кои можат да доделуваат дипломи еквивалентни на оние од Универзитетот: **Високи школи за јазични медијатори (ССМЛ)**, кои нудат три години курсеви и издавање на Диплома еквивалентна – Дипломата за јазично посредување (Диплома од првиот циклус) и **Институтите за психотерапија**, кои издаваат дипломи за специјализација во психотерапијата еквивалентни на дипломите за специјализации во психологијата и сродните дисциплини.

Курсевите се организирани во следниве области на студии: здравство, научни, социјални и хуманистички области. Според Националната рамка за високо образование, универзитетските програми може да бидат:

- прв циклус, со времетраење од три години, по што се добива **Диплома (L)**;
- Вториот циклус, или две години или една , по што се добива **Диплома за магистер(LM)**.

На медицински и хируршки студии, фармакологија, ветеринарната медицина, стоматологија, право, основни науки, и само за некои курсеви – градежно-проектантско-инженерски курсеви, не се понудени студии во времетраење од три години од првиот циклус, бидејќи наставата е организирана во **еден циклус (од пет до шест години)** и потоа студентите добиваат **Диплома за магистер**.

ВИСОКА УМЕТНИЧКА И МУЗИЧКА ОБУКА (АФАМ)

Институциите кои спаѓаат во Високата уметничка и музичка обука (Афам) се:

- **Академиите за ликовна уметност**, кои имаат главна цел да ги подготват студентите за изведување на уметноста. Во овие академии постојат курсеви за сликање, скулптура, декорација и сценографија.
- **Високи институти за уметничките индустрии (Исиа)**, кои нудат специфична обука во областа на дизајнот (цртање и графички дизајн).
- **Националната академија за драмски уметности Силвио Д’Амико**, која е со седиште во Рим и нуди курсеви за обука на актери и режисери на драма за студенти на возраст меѓу 18 и 25 години.
- **Музички конзерваториуми**, чија цел е музичко образование.
- **Национална академија за танц**, лоцирана во Рим, со цел да се обучат танчери и танчери, солисти и композитори за танц.

Според *Националната рамка за квалификации*, студиските програми во секторот Аfам можат да бидат:

- **тригодишни студии од прв циклус**, по што се добива **академска Диплома од прв степен**;
- **двегодишни студии од втор циклус**, по што се добива **академска Диплома од втор степен**.

Во однос на образованието во универзитетите или во некоја од високите школи за уметност и музика, оценувањето се изразува во **поени - триесеттини** за секој испит (на скала од 0 до 30, со 18 како минимална оценка) и во вкупно **сто и десет поени** за **крајниот тест** (на скала од 0 до 110) , со 66 како минимална оценка). За да добие Диплома од некој од универзитетите или од Институциите кои спаѓаат во **Високата уметничка и музичка обука**, на крајот од првиот и вториот циклус, студентот мора да презентира **теза** или да полага **индивидуален завршен испит**, чие знаење го оценува комисија составена од неколку професори.

ВИСОКИ ТЕХНИЧКИ ИНСТИТУТИ (ИТС)

Курсеви кои се нудат од страна на **Високо техничките институти (ИТС)** нудат обука во следните шест области: енергетска ефикасност, одржлива мобилност, нови технологии на животот, нови технологии за производите „Made in Italy“, иновативни технологии за културни знаменитости и активности - туризам, информатички и комуникациски технологии.

ИТС курсевите имаат просечно траење од **4 семестри** (вкупно 1800/2000 часови); кои содржат теоретски предавања, лабораториски активности и пракса во компанијата (или во странство). Практиката се остварува за најмалку 30% од вкупниот број на часови. Курсевите се завршуваат со проверка на стекнатите вештини, спроведена од страна на испит комисији во кои има претставници од училишта, универзитети, од институтите за стручна обука и експерти од светотот на работата.

Образованието во Високите технички институти се завршуваат до добивање на **Диплома за високо техничко образование**, со која студентот има право на аплицирање на јавни конкурси и на Универзитети, и му овозможува директен пристап до светот на работата.

■ АКТИВНОСТИ НА РЕГИОНОТ ВЕНЕТО ЗА ПОДДРШКА НА СЕМЕЈСТВА

Регионот Венето, за поддршка на образовните трошоци на семејствата, предвидува серија мерки во следните области⁴:

- “Добар транспорт”, за покривање на дел од трошоците направени за пристигнување до образовни институции и институциите за обука;
- “Добро училиште”, односно делумно покривање на трошоците за упис и школарина, како и оние за посетување на настава за учениците со посебни потреби;
- “Добри книги”, кои ги покриваат сите или дел од трошоците за набавка на учебници и алтернативни наставни алатки;
- “Книги на заем”, односно директен придонес во државните образовни институции, државни или приватни, средни училишта од прво или второ степен, како и Институциите за обука, за покривање на дел од трошокот за набавка на учебници и алтернативни алатки за учење, да се обезбеди бесплатен заем за помалку имашните ученици;
- “Стипендии” во износи помеѓу 200,00 евра и 500,00 евра за набавка на учебници и за трошоците за транспорт, како и за пристап до услугите од културна природа.

ЗА ПОВЕЌЕ ИНФОРМАЦИИ МОЖЕТЕ ДА СЕ ЈАВИТЕ ВО ОРГАНИЗАЦИОНАТА ЕДИНИЦА ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И УНИВЕРЗИТЕТИ ВО РЕГИОНОТ НА ВЕНЕТО.

4. За повеќе информации посетете ја страницата “Scuola - aiuti agli studenti”, на порталот на Венето
<http://www.regione.veneto.it/web/rete-degli-urp-del-veneto/scuola-aiuti-agli-studenti>

I ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ВОЗРАСНИ

Курсевите за образование и обука на возрасни се наменети, од една страна, за возрасни без Диплома, и од друга страна за возрасни кои и покрај тоа што имаат одредена квалификација или Диплома, сакаат да се добијат дополнителна Диплома која ќе им овозможи полесен пристап во светот на работата.

Курсевите за образование и обука на возрасни се одржуваат во **Провинциските центри за образование на возрасни (ЦПИА)**, кои во последните неколку години ги преземаат и ги заменуваат Постојаните локални центри и попладневните курсеви. Во регионот Венето, центрите ЦПИА се активни во секоја провинција, и сочинуваат еден вид на образовна институција со иста автономија што ја имаат училиштата, и се поделени на територијална основа.

Курсевите за образование на возрасни во центрите ЦПИА се организирани во:

- **курсеви од прво ниво**, по што се стекнува образовна квалификација од првиот циклус на образование и Сертификат со кој се потврдува стекнувањето на основните вештини од задолжителното образование;
- **курсеви од второ ниво**, по што се добива Диплома за техничко, професионално или уметничко образование;
- **курсеви за писменост и изучување на италијански јазик** за возрасни странци по чие посетување што се добива Сертификат за постигнување на одреден степен на познавање на италијанскиот јазик, не понизок од степен А2 според Заедничка европска рамка за јазичните нивоа (QCER), одобрена од Советот на Европа.

Сите оние кои имаат завршено 16 години можат да се запишат на курсеви кои ги нудат центрите ЦПИА (во вонредни случаи за упис е доволна 15 годишна возраст).

Исто така во Венето, оние постари од 18 години, кои немаат посетувано **задолжителна настава во времетраење од најмалку 12 години**, можат да се запишат на курсевите за обука **во времетраење од 1 година**, со вкупно 800 часа, во чии рамки е предвиден период за пракса со вкупно 120 часовна обука. Овие курсеви се промовирани и финансирани од регионот Венето и овозможуваат стекнување на професионална квалификација.

КАКО ДА СЕ ЗАПИШЕТЕ

За да се регистрирате, мора да пополните формулар и да ги доставите потребните документи директно во училиштето. Во случај кога децата и младите штотуку пристигнале во Италија, може да се запишат во училиште дури и ако наставата е веќе започната. Ако заинтересираниот е на возраст под 18 години, можеда се запише на училиште дури и без дозвола за престој.

REGIONE DEL VENETO